

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ DERSLERİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Yavuz ŞEN

Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, yavuzsen@atauni.edu.tr

Nezihe ŞENTÜRK

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, nezihe@gazi.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinin Geleneksel Türk Müziği Derslerine ilişkin tutumlarını belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde araştırmada, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığının ortaya konulması hedeflenmektedir. Bu araştırma, betimsel türde olup tarama modeli ile yürütülmüştür. Araştırmanın evrenini, Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı olan 23 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 18 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Geleneksel Türk Müziği (GTHM-GTSM) derslerine ilişkin tutum ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, 9 maddesi olumsuz ve 15 maddesi olumlu olmak üzere toplam 24 maddeden meydana gelmiştir. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans % 40, güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) 0,93 olarak bulunmuştur. Araştırmanın bulguları sonucunda GTHM ve GTSM derslerine ilişkin öğrencilerin tutum puanlarının yüksek oranda olumlu olduğu ve bu iki derse ilişkin tutumlar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Öğrencilerin GTM derslerine ilişkin tutumlarının mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına, okumakta oldukları üniversitelere, bireysel çalgılarına, dinledikleri müzik türüne göre anlamlı düzeyde fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Geleneksel Türk Müziği Dersleri, Geleneksel Türk Halk Müziği, Geleneksel Türk Sanat Müziği, Tutum.

EXAMINATION OF THE ATTITUDES OF THE CANDIDATES FOR MUSIC TEACHER TOWARDS TRADITIONAL TURKISH MUSIC COURSES IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Abstract

The purpose of the present study is to examine the attitudes of the fourth-year students at the Department of Music Teaching at the Faculty of Education towards "Traditional Turkish Music Courses". Within the framework of this basic purpose, this study is designed to examine the attitudes of the fourth-year students at the Department of Music Teaching at the Faculty of Education towards the courses of TTFM (Traditional Turkish Folk Music) and TTAM (Traditional Turkish Art Music) in terms of various variables and to find out whether there is a significant relationship between them. This study is a research conducted as a survey to determine the attitudes of the students at the Department of Music Teaching towards TTFM and TTAM. The universe of the study consists of the students enrolled at the 23 Departments of Music Teaching affiliated to The Council of Higher Education in Turkey. The sample of the study is composed of the fourth-year students at 18 Departments of Music Teaching. In the study, was used an Attitude-Scale for Traditional Turkish Music (TTFM-TTAM), developed by the researcher. The Scale consists of 24 questions – 9 negative and 15 positive. It is one-dimensional and the variance explained by the single factor has been found as 40% and the coefficient of

*Bu makale, Yavuz ŞEN tarafından hazırlanan, Prof. Nezihe ŞENTÜRK danışmanlığında yürütülmüş "Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin "Geleneksel Türk Müziği Dersleri"ne İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli Doktora Tezinin bir bölümünden oluşturulmuştur.

reliability (Cronbach Alpha) as 0,93. The study concluded that the students had a high positive score of attitude to the courses of TTFM and TTAM and there was not a significant difference between the attitudes to these two courses. The students' attitudes to the courses of Traditional Turkish Music showed considerable differences, depending on their high-schools, their current universities, individual instruments and their favourite music.

Key Words: *Music Training, Traditional Turkish Music Courses, Traditional Turkish Folk Music, Traditional Turkish Art Music, Attitude.*

GİRİŞ

Geleneksel müziklerimiz yüzyıllar boyunca toplumumuz tarafından üretilmiş, beğenilerek kullanılmış, yaşatılmış ve günümüze kadar gelmişlerdir. Her çağın olgularına, toplumsal olaylarına göre biçimlenmiş, değişmiş, dilden dile, kulaktan kulağa dolaşmış, toplumumuzla birlikte soluk alarak yaşamışlardır. Geleneksel müziklerimiz toplumumuza, kendi çağlarına ait oldukları için gelenekseldirler, özeldirler, özgündürler ve kendine özgü nitelikleri vardır (Bayraktar, 1992: 96).

Türk kültürünün en önemli parçalarından biri Türk müzik kültürüdür. Her toplumun kendi kültürünü yansıtan bir müziği olduğu gibi, Türk müziği de, Türk kültürünü yansıtan bir ayna gibidir. Türkiye, üzerinde yaşayan müzik türleri açısından çok zengin bir ülkedir. Müzik türlerindeki zenginlik ülkenin kültürel zenginliklerinin bir göstergesidir (Can, 2009: 64).

Türk müzik kültürü, tarihsel gelişim sürecine bağlı olarak mensup olduğu, içinde yer aldığı, yoğun etkileşim ve alışverişte bulunduğu, böylece birincil temellerinin yanı sıra ikincil temeller edindiği uygarlıkların her birinden önemli öğeler ve köklü izler taşımaktadır. Günümüz Türkiye'sinde müzik kültürünün bir bütün olarak çok uygarlıklı bir temele sahip olması onun çok yönlü, çok boyutlu ve karmaşık bir yapıda olmasının başlıca nedenlerinden biridir (Uçan, 2005/2: 165).

Müziksel gelenek, müzik kültürünün omurgasıdır. Buna göre müziksel gelenek, müzik kültürünün varlığıyla en önemli bölümü, en temel kısmı ve ana eksenidir. Bu durum ülkemiz genel müzik kültüründe açık bir biçimde kendini gösterir. Bu nedenle geleneksel müziklerimiz öteden beri genel müzik kültürümüzün belkemiği, omurgası ve ana eksenidir (Uçan, 2005/1:309).

Çağdaş genel müzik eğitimi müziksel geleneğin son ucundan ya da müziksel gelenek zincirinin son halkasından başlar. Çağdaş genel müzik eğitiminde bireyler ya da öğrenciler genellikle müziksel geleneğin son örüntüleri içinde biçimlenir. Bu nedendir ki en gelişmiş toplumların genel müzik eğitiminde de geleneksel müzikler önemle yer alır. Genel müzik eğitiminde geleneksel müzikler öğrencilerde müziksel duygu, bilgi, devingi, saygı, sevgi, beğeni kısacası müziksel kültürdaşlık oluşturmada ve geliştirmede çok etkin ve belirleyici rol oynar (Uçan, 2005/1: 311-312).

Geleneksel Türk Halk Müziği (GTHM) ve Geleneksel Türk Sanat Müziği (GTSM) dersleri, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğretim Programındaki Müzik Öğretmeni adaylarının formasyonlarını tamamlamaları için gerekli olan zorunlu dersler arasındadır. Araştırma kapsamında ele alınan bu derslere; YÖK'ün 1994 çerçeve programında bakıldığında, üçüncü sınıfın birinci (5.yarıyıl) döneminde "Türk Halk Müziği", ikinci (6.yarıyıl) döneminde "Türk Sanat Müziği" adı altında yer verilmiştir.

2006–2007 çerçeve programında ise, ikinci sınıfın birinci (3.yarıyıl) döneminde “Geleneksel Türk Halk Müziği”, ikinci sınıfın ikinci döneminde (4.yarıyıl) “Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması” adı altında yer almaktadır.

“Geleneksel Türk Sanat Müziği” dersi, üçüncü sınıfın birinci (5.yarıyıl) döneminde yer alırken üçüncü sınıfın ikinci döneminde (6.yarıyıl) ise “Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması” adı altında yer aldığı görülmektedir. Söz konusu derslerin YÖK Lisans programlarındaki içerikleri EkI’de verilmiştir.

Geleneksel müziklere ilişkin tutumumuz, onu seçiş ve kullanım biçimimiz, müziksel geleneğin ya da geleneksel müziğin katkısının yönünü, biçimini ve derecesini ya da düzeyini belirler (Uçan, 2005/1: 311).

Geleneksel Türk Halk ve Sanat müziği derslerine ilişkin tutumların tespiti, eğitim öğretim kalitesini (niteliğini) etkileyeceğinden, bu tür araştırmalara gerek duyulmaktadır. Müzik öğretmeni adaylarının programda yer alan zorunlu dersler olan Geleneksel Türk Halk ve Sanat müziği derslerine ilişkin tutumları, bu derslerden öğrendikleri bilgileri öğretmenlik mesleğinde de kullanmaları gerekeceğinden ayrıca önem taşımaktadır.

Tutumlar, bir psikolojik yapıdır ve eğitim alanında sıkça ele alınan konulardan birisidir. Latince “harekete hazır” anlamına gelen bu kavram, psikolojik yapı olarak ise farklı tanımlar ile ifade edilmektedir. Örneğin; Allport (1935), tutumu; “yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan (öğrenme ürünü olan), ilgili olduğu bütün nesne, kavram ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumu” olarak tanımlamaktadır (Akt. Tavşancıl, 2006: 65)

Diğer taraftan Özgüven (1999) ise; “bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimi” olarak tanımlamaktadır. Her şeyden önce tutumlar öğrenme ürünüdür ve uzun sürelidir. Bununla birlikte, tutumlar bir tepki değil, olumlu ya da olumsuz tepki gösterme eğilimidir.

Tutumların, duyuşsal, bilişsel ve devinişsel bileşeni vardır. Örneğin, öğrencilerin Geleneksel Türk müziği ile ilgili olarak bildikleri o konuya olumlu yaklaşmasını gerektiriyor ise (bilişsel boyut), öğrenciler bu müzik türüne olumludur (duyuşsal boyut). Diğer taraftan öğrenciler Geleneksel Türk Müziğine ilişkin olumlu yaklaşımlarını ifadeleri ve davranışları (devinişsel boyut) ile ortaya koyar.

Eğitim alanındaki tutumlar özellikle başarı ile ilişkili bir psikolojik yapıdır. Öğrenciler, bir öğrenme alanına yönelik tutumları yüksek ise aynı zamanda o alana ilişkin başarıları da yüksek olmaktadır. Tutumların bir diğer önemi ise, öğretim programlarını ve öğrenme sürecini yapılandırırken önemli bilgiler içermesidir (Morgan, 2000: 363).

Tutumlar psikolojik bir yapı olduğu için doğrudan gözlemlenemez ancak geliştirilen ölçme araçlarındaki ifadelerle verilen tepkiler ile ölçülebilir. Bu nedenle özellikle eğitimde, öğrenme alanları ve öğrenme konularına yönelik tutumları ölçmek için birçok ölçme aracı geliştirilmiştir.

Yüksek Öğretim Kurumları’ndaki Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda yer alan öğrencilerin geleneksel Türk müziği (GTHM-GTSM) derslerine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmada kültürümüzde önemli bir yere sahip olan “Geleneksel Türk Halk ve Geleneksel Türk Sanat Müziği” derslerine yönelik tutumlar incelenmiştir.

Problem Cümlesi: Araştırmanın problem cümlesi; ‘müzik öğretmenliği anabilim dallarında öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğrencilerinin “Geleneksel Türk Müziği Dersleri”ne ilişkin tutumları nasıldır?’ şeklinde belirlenmiştir.

Alt Problemler: 1. Öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumları nasıldır ve aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Öğrencilerin “Geleneksel Türk Müziği”(GTHM ve GTSM) derslerine ilişkin tutumları mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre farklılık göstermekte midir?

3. Öğrencilerin “Geleneksel Türk Müziği”(GTHM ve GTSM) derslerine ilişkin tutumları eğitim almakta oldukları üniversitelere göre farklılık göstermekte midir?

4. Öğrencilerin “Geleneksel Türk Müziği”(GTHM ve GTSM) derslerine ilişkin tutumları bireysel çalgılarına göre farklılık göstermekte midir?

5. Öğrencilerin “Geleneksel Türk Müziği”(GTHM ve GTSM) derslerine ilişkin tutumları, dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerine göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın temel amacı, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinin “Geleneksel Türk Müziği Dersleri”ne ilişkin tutumlarını belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde, Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf öğrencilerinin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığının sınılanması araştırmanın diğer bir önemli amacıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma, müzik öğretmeni adaylarının Geleneksel Türk Müziği (Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği) derslerine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik olarak betimsel araştırmalardan tarama modeli (Survey) ile yürütülen bir araştırmadır.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008: 79).

Belli bir zaman kesiti içinde çok sayıda denek veya objeden elde edilen verilerin analizi ile araştırma problemine cevap arandığında uygulanacak yöntem betimsel (alan) araştırma yöntemleridir (Arseven, 2001: 104).

Bu araştırmada, öğrencilerin (öğretmen adaylarının) GTM derslerine yönelik tutumlarının hangi düzeyde olduğu, çeşitli değişkenlere göre sorgulanmış ve bunun sonucunda öğrencilerin bu derslere ilişkin profili ortaya konulmuştur

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı olan 23 Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, 18 üniversitedeki müzik öğretmenliği anabilim dalında 2009-2010 eğitim-öğretim yılında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları: Bu araştırmada verilerin elde edilmesinde araştırmacı tarafından geliştirilen Geleneksel Türk müziği derslerine ilişkin tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçek beşli likert tipi dereceleme ölçeği şeklinde geliştirilmiş olup ölçek 15’i olumlu 9’u

olumsuz olmak üzere, 24 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans % 40, güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alfa) 0,93 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi: Çalışmada yapılan analizlerde SPSS 18.0 (PASW 18.0), WINKS ve LISREL paket programları kullanılmış ve analizlerde elde edilen sonuçlar 0.05 anlamlılık düzeyinde yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgilerine Ait Frekans ve Yüzde Dağılımları

Araştırmanın alt problemlerine geçmeden önce; araştırmaya katılan öğrencilere ait kişisel bilgilerin yer aldığı, üniversite, cinsiyet, mezun olunan orta öğretim kurumu, bireysel çalgıları, öğrencilerin dinlemeyi en çok tercih ettikleri müzik türleri bilgilerine yer verilmiştir. Öğrencilere ait demografik bilgilerin yer aldığı tablolar aşağıda sırası ile gösterilmiştir.

Tablo. 1. Üniversitelere Göre Öğrenci Frekans ve Yüzde Dağılımları

Üniversite Adı	f	%
1. Abant İzzet Baysal Üniversitesi	28	6.2
2. Adnan Menderes Üniversitesi	32	7.1
3. Atatürk Üniversitesi	30	6.7
4. Balıkesir Üniversitesi	25	5.5
5. Cumhuriyet Üniversitesi	22	4.9
6. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	23	5.1
7. Dokuz Eylül Üniversitesi	28	6.2
8. Erzincan Üniversitesi	19	4.2
9. Gazi Osman Paşa Üniversitesi	19	4.2
10. Gazi Üniversitesi	40	8.9
11. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	20	4.4
12. Muğla Üniversitesi	17	3.8
13. Niğde Üniversitesi	25	5.5
14. Ondokuz Mayıs Üniversitesi	22	4.9
15. Pamukkale Üniversitesi	20	4.4
16. Selçuk Üniversitesi	35	7.8
17. Uludağ Üniversitesi	25	5.5
18. Yüzüncü Yıl Üniversitesi	21	4.7
Toplam	451	100.0

Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin üniversitelere göre sayısal dağılımı verilmiştir. Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi araştırmada toplam 451 öğrenci yer almıştır. Buna göre en yüksek oran % 8.9 ile Gazi Üniversitesi iken en düşük % 3.8 ile Muğla Üniversitesi olduğu görülmektedir. Tabloda araştırmaya katılan öğrenci sayısına bakıldığında, dağılımın üniversitelerdeki kontenjanlara göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Tablo. 2. Cinsiyete Göre Öğrenci Frekans ve Yüzde Dağılımları

Cinsiyet	f	%
Kız	297	65.9
Erkek	154	34.1
Toplam	451	100.0

Tablo 2’de görüldüğü gibi araştırmada yer alan öğrencilerin % 65.9’u kız, % 34.1’i erkek öğrencidir. Dağılımlardan araştırmaya katılan kız öğrenci sayısının erkek öğrenci sayısından fazla olduğu anlaşılmıştır.

Tablo. 3. Mezun Olunan Ortaöğretim Kurumuna Göre Öğrenci Frekans ve Yüzde Dağılımları

Mezun olunan ortaöğretim kurumu	f	%
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	317	70.3
Diğer	134	29.7
Toplam	451	100.0

Tablo 3’de görüldüğü gibi araştırmada yer alan öğrencilerin mezun oldukları ortaöğretim kurumuna göre dağılımları incelendiğinde, % 70.3’ünün Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi mezunu olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo. 4. Bireysel Çalgılara Göre Öğrenci Frekans ve Yüzde Dağılımları

Bireysel çalgı	f	%
Keman	141	31.3
Gitar	53	11.8
Flüt	48	10.6
Şan	45	10.0
Viyola	44	9.8
Viyolonsel	42	9.3
Bağlama	39	8.6
Diğer*	39	8.6
Toplam	451	100

Tablo 4’te görüldüğü gibi araştırmada yer alan öğrencilerin çaldıkları bireysel çalgıların dağılımına bakıldığında % 31.3 ile keman çalgısının birinci sırada olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalgıyı sırasıyla % 11.8 ile gitar ve % 10.6 ile flüt takip etmektedir. Daha sonra % 10.0 Şan, % 9.8 Viyola, % 9.3 Viyolonsel, % 8.6 Bağlama, % 8.6 Diğer çalgılar şeklinde sıralandığı görülmektedir.

*Diğer; 19 Ud, 7 Piyano, 6 Klarinet, 2 Kanun, 1 Ney, 1 Obua, 1 Fagot, 1 Saksafon, 1 Kontrbas çalgıları sayısal olarak 30’un altında olduğundan parametrik testler yapılamayacağı için diğer şeklinde gruplandırılmıştır.

Tablo. 5. Öğrencilerin Dinlemeyi En Çok Tercih Ettikleri Müzik Türüne Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Müzik türü	f	%
Arabesk Müzik	16	3.5
Türk Halk Müziği	128	28.4
Klasik Müzik	68	15.1
Türk Sanat Müziği	39	8.6
Pop Müzik	124	27.5
Diğer	76	16.9
Toplam	451	100.0

Tablo 5’de görüldüğü gibi araştırmada yer alan öğrencilerin dinlemeyi en çok tercih ettikleri müzik türüne göre frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde; birinci sırada % 28.4 ile Türk Halk Müziği, ikinci sırada ise % 27.5 ile Pop Müzik, üçüncü sırada % 16.9 ile Diğer müzik türleri, dördüncü sırada % 15.1 ile Klasik Müzik, beşinci sırada % 8.6 ile Türk Sanat Müziği, % 3.5 oranı ile Arabesk Müzik ise en az tercih edilen müzik türleri olarak sıralanmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik bilgilerine ait frekans ve yüzde dağılımları tablolar halinde verildikten sonra araştırmanın alt problemlerine yönelik bulgular ve yorumlara geçilmiştir.

Araştırmada kullanılan tutum ölçeğinin, aritmetik ortalamalarının değerlendirilmesinde kullanılacak olan puanlama düzeylerine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmada kullanılan tutum ölçeği beşli Likert tipi dereceleme ölçeği olduğundan öğrencilerin ölçekteki her bir madde için kendilerine uygun olan bir şıkkı işaretlemeleri istenmektedir. Ölçeğin kendi içindeki değerlendirme sistemine göre öğrenciler 1 ile 5 arasında puan almaktadır. Aritmetik ortalamaların değerlendirilmesinde kullanılacak olan dereceleme ölçeğinin puan aralıklarının hesaplanmasında $(5-1=4)$, $(4/5= 0,80)$ katsayısı esas alınmıştır. Aşağıda “olumlu/olumsuz” ifadelerle göre belirlenen puanlama düzeyleri belirtilmiştir.

Tablo. 6. Ağırlıklı Aritmetik Ortalamaların Değerlendirme Aralığı

Olumlu İfadelerde Belirlenen Düzeyler	Olumsuz İfadelerde Belirlenen Düzeyler
• 1-1,79 Kesinlikle Katılmıyorum	• 1-1,79 Kesinlikle Katılıyorum
• 1,80-2,59 Katılmıyorum	• 1,80-2,59 Katılıyorum
• 2,60-3,39 Kararsızım	• 2,60-3,39 Kararsızım
• 3,40-4,19 Katılıyorum	• 3,40-4,19 Katılmıyorum
• 4,20-5,00 Kesinlikle Katılıyorum	• 4,20-5,00 Kesinlikle Katılmıyorum

Araştırmanın Birinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde birinci alt problem olan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumları nasıldır ve aralarında anlamlı bir farklılık var mıdır? sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 7 bununla ilgili analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo. 7. Öğrencilerin GTM (GTHM-GTSM) Derslerine İlişkin Tutumları

	n	Ort.	SS	Düzye
GTHM	451	3,69	,73	Katılıyorum
GTSM	451	3,65	,74	Katılıyorum

Yapılan istatistiksel analiz sonucunda, Tablo 7’de görüldüğü gibi GTM derslerine ilişkin aritmetik ortalama değerleri incelendiğinde, öğrencilerin tutum puanlarının GTHM $\bar{X}=3,69$, GTSM $\bar{X}=3,65$ oranında “Katılıyorum” düzeyinde olumlu olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin GTHM dersine ilişkin tutumlarının maddelere göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 8’de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo. 8. Öğrencilerin GTHM Dersine İlişkin Tutumlarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.GTHM dersleri sevdiğim derslerdir.	f	21	49	57	185	139
	%	4.7	10.9	12.6	41.0	30.8
2.GTHM dersleri ilgi çekicidir.	f	16	65	80	184	106
	%	3.5	14.4	17.7	40.8	23.5
3.GTHM derslerine çalışmak sıkıcıdır.	f	93	146	106	86	20
	%	20.6	32.4	23.5	19.1	4.4
4.GTHM derslerinde verilen her eseri zevkle çalışırım.	f	20	77	118	135	101
	%	4.4	17.1	26.2	29.9	22.4
5.GTHM dersleriyle ilgili konuşmaktan zevk alırım.	f	22	91	85	149	104
	%	4.9	20.2	18.8	33.0	23.1
6.Mezun olduktan sonra, GTHM ile ilgili hiç bir şey duymak istemem.	f	195	145	56	33	22
	%	43.2*	32.2	12.4	7.3	4.9
7.GTHM dersleri kendime olan güvenimi artırır.	f	27	89	113	135	87
	%	6.0	19.7	25.1	29.9	19.3
8.GTHM derslerinde öğrendiklerimin diğer derslere de yararı olacağını düşünürüm.	f	16	58	101	178	98
	%	3.5	12.9	22.4	39.5	21.7
9.GTHM derslerinde öğrendiklerimin, uygulamada beklentilerime cevap veremeyeceğini düşünürüm.	f	101	157	90	73	30
	%	22.4	34.8	20.0	16.2	6.7
10.GTHM dersleri kendi kültürümüzü yaşatmamız açısından önemlidir.	f	10	15	26	131	269
	%	2.2	3.3	5.8	29.0	59.6*
11.GTHM dersleri olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünürüm.	f	18	45	54	175	159
	%	4.0	10.0	12.0	38.8	35.3
12.GTHM derslerinde öğrendiklerimin öğretmenlik	f	166	154	55	46	30
	%	36.8*	34.1	12.2	10.2	6.7

mesleğinde gerekli olacağına inanmam.						
13.GTHM derslerine geç kalmak beni rahatsız eder.	f	34	75	106	150	86
	%	7.5	16.6	23.5	33.3	19.1
14.GTHM dersleri kendi kültürümüzün öğrenilmesi açısından önemlidir.	f	14	16	23	146	252
	%	3.1	3.5	5.1	32.4	55.9*
15.GTHM derslerindeki repertuar çalışmalarından sıkılırım.	f	128	154	91	56	22
	%	28.4	34.1	20.2	12.4	4.9
16.GTHM derslerine diğer derslerimden daha çok önem veririm.	f	55	159	108	74	55
	%	12.2	35.3	23.9	16.4	12.2
17.GTHM derslerinde verilen eserleri söylemekten hoşlanırım.	f	15	44	87	160	145
	%	3.3	9.8	19.3	35.5	32.2
18.GTHM derslerinin sınıf geçmemde bana sıkıntı yaşatacağından endişe duyarım.	f	134	133	68	81	35
	%	29.7	29.5	15.1	18.0	7.8
19.GTHM derslerinin beni kültürel anlamda geliştirdiğine inanırım.	f	8	25	53	178	187
	%	1.8	5.5	11.8	39.5	41.5*
20.GTHM dersleriyle ilgili etkinliklere (konser v.b.) severek katılırım.	f	21	44	77	136	173
	%	4.7	9.8	17.1	30.2	38.4
21.GTHM derslerinde zamanımın boş harcadığımı düşünürüm.	f	205	146	62	24	14
	%	45.5*	32.4	13.7	5.3	3.1
22.GTHM derslerine mecbur olduğum için çalışırım.	f	151	123	70	74	33
	%	33.5	27.3	15.5	16.4	7.3
23.Boş zamanlarımda GTHM derslerinde öğrendiğim eserleri icra ederim.	f	47	78	87	151	88
	%	10.4	17.3	19.3	33.5	19.5
24.GTHM derslerinin kuramsal bölümünden hoşlanmam.	f	78	109	112	103	49
	%	17.3	24.2	24.8	22.8	10.9

Yukarıdaki Tablo 8 genel olarak incelendiğinde olumlu olan maddelere öğrencilerin % 47.55'i "katılıyorum", "kesinlikle katılıyorum" düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir. Ölçekte yer alan olumlu madde sayısının 15, olumsuz madde sayısının 9 olduğu göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin GTHM dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir.

Bu maddeler arasında "kesinlikle katılıyorum" cevabının en çok verildiği ilk üç madde sırasıyla "GTHM dersleri kendi kültürümüzü yaşatmamız açısından önemlidir" (% 59.6),

"GTHM dersleri kendi kültürümüzün öğrenilmesi açısından önemlidir" (% 55.9) ve "GTHM derslerinin beni kültürel anlamda geliştirdiğine inanırım" (% 41.5) maddeleridir.

Bulgulardan; örneklem grubu öğrencilerinin GTHM derslerinin özellikle kendilerini kültürel anlamda geliştireceğine inandıkları, kültürün öğrenilmesi ve yaşatılması bakımlarından önemli buldukları anlaşılmaktadır. Bu durumda; GTHM derslerinin müziksel kültürleme, kültürlenme ve kültürleşme sürecindeki rolünün, örneklem grubu öğrencilerinin GTHM derslerine ilişkin tutumlarını olumlu yönde etkileyen önemli bir etken olduğu söylenebilir.

Yine Tablo 8’de tutum ölçeğinde yer alan “kesinlikle katılmıyorum” cevabının en çok verildiği ilk üç madde sırasıyla “GTHM derslerinde zamanımın boşa harcandığını düşünürüm” (% 45.5), “Mezun olduktan sonra, GTHM ile ilgili hiç bir şey duymak istemem” (% 43.2), “GTHM derslerinde öğrendiklerimin öğretmenlik mesleğinde gerekli olacağına inanmam” (% 36.8) maddeleri olduğu görülmektedir. “Kesinlikle katılıyorum” ve “Kesinlikle katılmıyorum” maddelerine verilen cevaplardaki tutarlılığının, örneklem grubu öğrencilerinin tutum ölçeğine içtenlikle cevap verdikleri varsayımını kuvvetlendirdiği düşünülmektedir. Bu durumun da araştırmanın güvenilirliğini artırdığı söylenebilir.

Öğrencilerin GTSM dersine ilişkin tutumlarının maddelere göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 9’ da ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo. 9. Öğrencilerin GTSM Dersine İlişkin Tutumlarının Frekans ve Yüzde Dağılımları

Madde		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1.GTSM dersleri sevdiğim derslerdir.	f	27	49	68	172	135
	%	6.0	10.9	15.1	38.1	29.9
2.GTSM dersleri ilgi çekicidir.	f	25	58	78	182	108
	%	5.5	12.9	17.3	40.4	23.9
3.GTSM derslerine çalışmak sıkıcıdır.	f	90	145	102	82	32
	%	20.0	32.2	22.6	18.2	7.1
4.GTSM derslerinde verilen her eseri zevkle çalışırım.	f	26	68	123	145	89
	%	5.8	15.1	27.3	32.2	19.7
5.GTSM dersleriyle ilgili konuşmaktan zevk alırım.	f	32	79	98	154	88
	%	7.1	17.5	21.7	34.1	19.5
6.Mezun olduktan sonra, GTSM ile ilgili hiç bir şey duymak istemem.	f	192	149	56	29	25
	%	42.6*	33.0	12.4	6.4	5.5
7.GTSM dersleri kendime olan güvenimi artırır.	f	26	87	118	136	84
	%	5.8	19.3	26.2	30.2	18.6
8.GTSM derslerinde öğrendiklerimin diğer derslere de yararı olacağını düşünürüm.	f	23	51	96	183	98
	%	5.1	11.3	21.3	40.6	21.7
9.GTSM derslerinde öğrendiklerimin, uygulamada beklentilerime cevap veremeyeceğini düşünürüm.	f	105	162	93	63	28
	%	23.3	35.9	20.6	14.0	6.2
10.GTSM dersleri kendi kültürümüzü yaşatmamız açısından önemlidir.	f	11	17	32	132	259
	%	2.4	3.8	7.1	29.3	57.4*
11.GTSM dersleri olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünürüm.	f	23	46	58	167	157
	%	5.1	10.2	12.9	37.0	34.8
12.GTSM derslerinde öğrendiklerimin öğretmenlik mesleğinde gerekli olacağına inanmam.	f	172	146	54	46	33
	%	38.1*	32.4	12.0	10.2	7.3
13.GTSM derslerine geç kalmak beni rahatsız eder.	f	40	69	106	145	91
	%	8.9	15.3	23.5	32.2	20.2

14.GTSM dersleri kendi kültürümüzün öğrenilmesi açısından önemlidir.	f	15	21	29	145	241
	%	3.3	4.7	6.4	32.2	53.4*
15.GTSM derslerindeki çalışmalarından sıkılırım.	f	125	158	84	55	29
	%	27.7	35.0	18.6	12.2	6.4
16.GTSM derslerine diğer derslerimden daha çok önem veririm.	f	62	152	118	70	49
	%	13.7	33.7	26.2	15.5	10.9
17.GTSM derslerinde verilen eserleri söylemekten hoşlanırım.	f	17	51	73	171	139
	%	3.8	11.3	16.2	37.9	30.8
18.GTSM derslerinin geçmemde bana sınıf sıkıntı yaşatacağından endişe duyarım.	f	131	132	72	69	47
	%	29.0	29.3	16.0	15.3	10.4
19.GTSM derslerinin beni kültürel anlamda geliştirdiğine inanırım.	f	15	28	53	179	176
	%	3.3	6.2	11.8	39.7	39.0*
20.GTSM dersleriyle etkinliklere (konser v.b.) severek katılırım.	f	23	47	82	126	173
	%	5.1	10.4	18.2	27.9	38.4
21.GTSM derslerinde boş harcadığımı düşünürüm.	f	199	155	53	26	18
	%	44.1*	34.4	11.8	5.8	4.0
22.GTSM derslerine mecbur olduğum için çalışırım.	f	147	118	78	62	46
	%	32.6	26.2	17.3	13.7	10.2
23.Boş zamanlarımda GTSM derslerinde öğrendiğim eserleri icra ederim.	f	54	77	91	148	81
	%	12.0	17.1	20.2	32.8	18.0
24.GTSM derslerinin kuramsal bölümünden hoşlanmam.	f	82	116	107	94	52
	%	18.2	25.7	23.7	20.8	11.5

Yukarıdaki Tablo 9 genel olarak incelendiğinde olumlu olan maddelere öğrencilerin % 46.73'ü "katılıyorum", "kesinlikle katılıyorum" düzeyinde katıldıklarını belirtmişlerdir. Ölçekte yer alan olumlu madde sayısının 15, olumsuz madde sayısının 9 olduğu göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin GTSM dersine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir.

Bu maddeler arasında "kesinlikle katılıyorum" cevabının en çok verildiği ilk üç madde sırasıyla "GTSM dersleri kendi kültürümüzü yaşatmamız açısından önemlidir" (% 57.4), "GTSM dersleri kendi kültürümüzün öğrenilmesi açısından önemlidir" (% 53.4) ve "GTSM derslerinin beni kültürel anlamda geliştirdiğine inanırım" (% 39) maddeleridir. Bu bulgular Tablo 8'de yer alan bulgularla bire bir uyum içerisindedir. Bu durumda öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarında "kültürün" önemli bir etken olduğu düşüncesini kuvvetlendirmektedir. Örneklem grubu öğrencilerinin müziksel kültürlenme, kültürlenme ve kültürleşme sürecinde bu iki derse ilişkin tutumlarının aynı doğrultuda olduğu söylenebilir. Yıldız (2006) "Geleneksel Türk Müziğimizin, atalarımızdan bize kalan en değerli müzik hazinemiz olduğunu, ulusal müzik kültürümüzün temeli olduğunu ve onu özenle korumamız, yaşatmamız gerektiğini belirtmiştir" (s. 311) bu görüşler araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Yine Tablo 9'da tutum ölçeğinde yer alan "kesinlikle katılmıyorum" cevabının en çok verildiği ilk üç madde sırasıyla "GTHM derslerinde zamanımın boşa harcadığımı düşünürüm" (% 44.1), "Mezun olduktan sonra, GTHM ile ilgili hiç bir şey duymak istemem" (% 42.6), "GTHM derslerinde öğrendiklerimin öğretmenlik mesleğinde gerekli olacağına inanmam" (% 38.1) maddeleri olduğu görülmektedir. Bu bulgular da Tablo 8'de yer alan bulgularla bire bir uyum içerisindedir. Bulgulardan, örneklem grubu öğrencilerinin "Kesinlikle katılıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" düzeylerinde her iki derse ilişkin tutumlarında fark olmadığı söylenebilir. GTHM ve GTSM derslerine ilişkin "Kesinlikle katılıyorum" ve "Kesinlikle katılmıyorum" maddelerine verilen cevaplardaki tutarlılığın,

örneklem grubu öğrencilerinin tutum ölçeğine içtenlikle cevap verdikleri varsayımını kuvvetlendirdiği düşünülmektedir.

Öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının birbirlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan test sonuçları Tablo 10' da ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo. 10. Öğrencilerin GTHM ve GTSM Derslerine İlişkin Tutumlarının Birbirlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımlı Grup t Testi Sonuçları

Madde	n	GTHM		GTSM		r	t	p
		Ort.	SS	Ort.	SS			
1.GTM dersleri sevdiğim derslerdir.	451	3.82	1.12	3.75	1.17	.61	1.54	.12
2.GTM dersleri ilgi çekicidir.	451	3.66	1.09	3.64	1.14	.66	.46	.65
3.GTM derslerine çalışmak sıkıcıdır.	451	3.46	1.14	3.40	1.20	.66	1.32	.19
4.GTM derslerinde verilen her eseri zevkle çalışırım.	451	3.49	1.14	3.45	1.14	.64	.82	.41
5.GTM dersleriyle ilgili konuşmaktan zevk alırım.	451	3.49	1.19	3.41	1.19	.70	1.78	.08
6.Mezun olduktan sonra, GTM ile ilgili hiç bir şey duymak istemem.	451	4.02	1.14	4.00	1.15	.69	.42	.68
7.GTM dersleri kendime olan güvenimi artırır.	451	3.37	1.17	3.37	1.16	.79	.06	.95
8.GTM derslerinde öğrendiklerimin diğer derslere de yararı olacağını düşünürüm.	451	3.63	1.07	3.63	1.10	.72	.12	.91
9.GTM derslerinde öğrendiklerimin, uygulamada beklentilerime cevap veremeyeceğini düşünürüm.	451	3.50	1.19	3.56	1.17	.77	-1.60	.11
10.GTM dersleri kendi kültürümüzü yaşatmamız açısından önemlidir.	451	4.41	.91	4.35	.94	.70	1.50	.13
11.GTM dersleri olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünürüm.	451	3.91	1.11	3.86	1.15	.76	1.37	.17
12.GTM derslerinde öğrendiklerimin öğretmenlik mesleğinde gerekli olacağına inanmam.	451	3.84	1.21	3.84	1.24	.78	.12	.91
13.GTM derslerine geç kalmak beni rahatsız eder.	451	3.40	1.19	3.39	1.22	.80	.06	.95
14.GTM dersleri kendi kültürümüzün öğrenilmesi açısından önemlidir.	451	4.34	.96	4.28	1.00	.64	1.69	.09
15.GTM derslerindeki repertuar çalışmalarından sıkılırım.	451	3.69	1.15	3.65	1.19	.64	.71	.48
16.GTM derslerine diğer derslerimden daha çok önem veririm.	451	2.81	1.21	2.76	1.19	.78	1.34	.18
17.GTM derslerinde verilen eserleri söylemekten hoşlanırım.	451	3.83	1.09	3.81	1.11	.59	.57	.57
18.GTM derslerinin sınıf geçmemde bana sıkıntı yaşatacağından endişe duyarım.	451	3.55	1.29	3.51	1.33	.79	1.06	.29
19.GTM derslerinin beni kültürel anlamda geliştirdiğine inanırım.	451	4.13	.95	4.05	1.03	.70	2.33	.02*
20.GTM dersleriyle ilgili etkinliklere (konser v.b.) severek katılırım.	451	3.88	1.16	3.84	1.19	.69	.86	.39
21.GTM derslerinde zamanımın boşa harcadığını düşünürüm.	451	4.12	1.04	4.09	1.07	.70	.76	.45
22.GTM derslerine mecbur olduğum için çalışırım.	451	3.63	1.29	3.57	1.34	.76	1.40	.16
23.Boş zamanlarımda GTM derslerinde öğrendiğim eserleri icra ederim.	451	3.34	1.26	3.28	1.27	.79	1.70	.09
24.GTM derslerinin kuramsal bölümünden hoşlanmam.	451	3.14	1.26	3.18	1.27	.77	-.98	.33
Genel (Tutum)	451	3.67	.73	3.65	.74	.78	1.44	.15

* p<0.05

Yukarıdaki Tablo 10 incelendiğinde her iki derse yönelik olarak; tutum ölçeğinin geneline ilişkin karşılaştırmaya bakıldığında öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine göre tutumlarının farklılık göstermediği % 95 güven düzeyinde söylenebilir (p>0.05).

GTHM ve GTSM derslerine göre tutumların karşılaştırılması maddeler düzeyinde incelendiğinde, sadece "GTM derslerinin beni kültürel anlamda geliştirdiğine inanırım" maddesine verilen cevaplarda GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumları arasında farklılık ortaya çıkmıştır (p<0.05). Bu farklılık incelendiğinde GTSM dersinde bu madde için ortalama

puan değeri $\bar{X}= 4.05$ iken GTHM dersinde ortalama puan değeri $\bar{X}= 4.13$ olarak görülmektedir. Buna göre öğrencilerin GTHM dersinin kendilerini kültürel anlamda daha fazla geliştirdiğine inandıkları şeklinde yorumlanabilir. Diğer maddelerde ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($p>0.05$).

Araştırmanın İkinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi olan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumları mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre farklılık göstermekte midir? sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 11 bununla ilgili analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo. 11. Öğrencilerin GTHM (GTHM-GTSM) Derslerine İlişkin Tutumlarının Mezun Oldukları Ortaöğretim Kurumlarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Ortaöğretim Kurumu	n	Ort.	SS	t	p
GTHM	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	317	3.61	.71	-3.39	0.00*
	Diğer	134	3.86	.75		
GTSM	Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi	317	3.58	.73	-2.92	0.00*
	Diğer	134	3.81	.76		

* $p<0.05$

Tablo 11 incelendiğinde Geleneksel Türk Müziği derslerine ilişkin tutumların mezun olunan ortaöğretim kurumlarına göre farklılık gösterdiği % 95 güven düzeyinde söylenebilir ($p<0.05$). Tablodan görüldüğü gibi hem Geleneksel Türk Halk Müziği [$t_{(449)}=-3.39$; $p<0.05$] hem de Geleneksel Türk Sanat Müziği [$t_{(449)}=-2.92$; $p<0.05$] için tutum değerleri mezun olunan ortaöğretim kurumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır.

Geleneksel Türk Müziği derslerine ilişkin tutum puanlarının ortalama değerleri incelendiğinde; GTHM'ne ilişkin olarak AGSL'den mezun olan öğrencilerin ortalama değerleri $\bar{X}= 3.61$ iken Diğer ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin ortalama değerleri $\bar{X}= 3.86$ ve GTSM'ne ilişkin olarak AGSL'den mezun olan öğrencilerin ortalama değerleri $\bar{X}= 3.58$ iken Diğer ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin ortalama değerleri $\bar{X}= 3.81$ ' dir. Diğer ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin ortalamalarının Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre diğer ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin tutumlarının AGSL'den mezun olan öğrencilere göre daha olumlu olduğu söylenebilir.

Bu araştırmaya katılmış olan öğrencilerin AGSL'lerde eğitim aldıkları dönemde geleneksel müzikler ile ilgili derslerin az sayı ve kredide, aynı zamanda seçmeli olduğu görülmüştür. Bu derslere ilişkin haftalık ders çizelgeleri Ek II'de verilmiştir. AGSL ve Diğer ortaöğretim kurumlarından mezun öğrenci tutumları arasındaki bu farklılıkta; AGSL çıkışlı öğrencilerin bu derslere temel oluşturabilecek dersleri almamaları ve Batı müziği ağırlıklı bir eğitim ile üniversite hayatına devam etmeleri etken olabilir. Diğer bir etkenin ise eğitim fakültelerine gelmeden önce bu derslere temel olabilecek derslerde karşılaştıkları (olumlu veya olumsuz) eğitim yaşantılarıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumları eğitim almakta oldukları üniversitelere göre farklılık göstermekte midir? sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 12, 13 bununla ilgili analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo. 12.Öğrencilerin Eğitim Almakta Oldukları Üniversitelere Göre GTM(GTHM-GTSM) Derslerine İlişkin Tutum Düzeyleri Sonuçları

Üniversite	GTHM			GTSM		
	n	Ort.	Düzye	n	Ort.	Düzye
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	28	3,67	Katılıyorum	28	3,65	Katılıyorum
Adnan Menderes Üniversitesi	32	3,80	Katılıyorum	32	3,65	Katılıyorum
Atatürk Üniversitesi	30	4,03	Katılıyorum	30	4,09	Katılıyorum
Balıkesir Üniversitesi	25	3,48	Katılıyorum	25	3,42	Katılıyorum
Cumhuriyet Üniversitesi	22	3,74	Katılıyorum	22	3,63	Katılıyorum
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	23	3,55	Katılıyorum	23	3,67	Katılıyorum
Dokuz Eylül Üniversitesi	28	3,40	Katılıyorum	28	3,45	Katılıyorum
Erzincan Üniversitesi	19	3,79	Katılıyorum	19	3,81	Katılıyorum
Gazi Osman Paşa Üniversitesi	19	3,98	Katılıyorum	19	3,98	Katılıyorum
Gazi Üniversitesi	40	3,22	Kararsızım	40	3,00	Kararsızım
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	20	3,76	Katılıyorum	20	3,75	Katılıyorum
Muğla Üniversitesi	17	3,25	Kararsızım	17	3,35	Kararsızım
Niğde Üniversitesi	25	4,04	Katılıyorum	25	4,08	Katılıyorum
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	22	3,74	Katılıyorum	22	3,65	Katılıyorum
Pamukkale Üniversitesi	20	3,76	Katılıyorum	20	3,80	Katılıyorum
Selçuk Üniversitesi	35	3,97	Katılıyorum	35	3,84	Katılıyorum
Uludağ Üniversitesi	25	3,52	Katılıyorum	25	3,61	Katılıyorum
Yüzüncü Yıl Üniversitesi	21	3,75	Katılıyorum	21	3,62	Katılıyorum
Genel	451	3,69	Katılıyorum	451	3,65	Katılıyorum

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin eğitim almakta oldukları üniversitelere göre GTM (GTHM-GTSM)derslerine ilişkin tutumlarınınGazi ve Muğla Üniversitelerinde “kararsızım” boyutunda olduğu, diğer üniversitelere bakıldığında “katılıyorum” boyutunda olduğu görülmektedir. Genel anlamda bakıldığında ise “katılıyorum” boyutuyla tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim dallarında eğitim aldıkları göz önünde bulundurulduğunda mesleki bilgilerinin kazanılması açısından da bu dersleri öğrenmeleri önem taşımaktadır. Dolayısıyla öğrencilerin genel anlamda tutumlarının olumlu olmasının bu derslere ilişkin bilgi ve becerileri öğrenmeleri açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar (Bennett ve Scholes, 2001; Byford, 2002; Corbin, 1997; Saracaloğlu ve Kaşlı, 2001; Swift, 1993) eğitim sürecinin önemli bir ögesi olan tutumun, öğrenmenin gerçekleşmesinde etkili olduğunu ve öğrencilerin okula, öğretmene, derse yönelik tutumları ile onların akademik başarıları, eğitim programlarının hedeflerine ulaşma düzeyleri arasında güçlü ilişkiler olduğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının eğitim almakta oldukları üniversitelere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan test sonuçları aşağıda Tablo 13’ de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo. 13. Öğrencilerin GTM Derslerine İlişkin Tutumlarının Eğitim Almakta Oldukları Üniversitelere Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

Üniversite	N	GTHM	GTSM
		Ortalama sıra sayısı	Ortalama sıra sayısı
1. Abant İzzet Baysal Üniversitesi	28	219.41	219.66
2. Adnan Menderes Üniversitesi	32	245.61	232.56
3. Atatürk Üniversitesi	30	287.87	305.13
4. Balıkesir Üniversitesi	25	198.36	188.76
5. Cumhuriyet Üniversitesi	22	233.45	214.43
6. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	23	200.17	227.96
7. Dokuz Eylül Üniversitesi	28	177.79	183.04
8. Erzurum Üniversitesi	19	240.13	247.32
9. Gazi Osman Paşa Üniversitesi	19	279.37	285.47
10. Gazi Üniversitesi	40	148.50	125.34
11. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	20	236.13	239.18
12. Muğla Üniversitesi	17	139.82	172.65
13. Niğde Üniversitesi	25	291.86	302.76
14. Ondokuz Mayıs Üniversitesi	22	231.43	221.14
15. Pamukkale Üniversitesi	20	238.10	247.80
16. Selçuk Üniversitesi	35	276.49	258.61
17. Uludağ Üniversitesi	25	191.64	211.64
18. Yüzüncü Yıl Üniversitesi	21	242.00	227.98
Kruskal-Wallis	Ki-kare	52.51	59.63
	Sd	17	17
	p	.00*	.00*
Anlamlı Farklar		3-10;3-12;3-7	3-10;3-12;3-7
		7-9; 9-10; 9-12	7-9; 9-10; 9-12
		7-13; 10-13; 12-13	7-13; 10-13; 12-13

* p<0.05

Tablo 13 incelendiğinde Geleneksel Türk Müziği derslerine ilişkin tutumların öğrencilerin eğitim almakta oldukları üniversitelere göre farklılık gösterdiği % 95 güven düzeyinde söylenebilir (p<0.05). Tablodan görüldüğü gibi hem Geleneksel Türk Halk Müziği [$\chi_{(17)}=52.51$; p<0.05] hem de Geleneksel Türk Sanat Müziği [$\chi_{(17)}=59.63$; p<0.05] için tutum değerleri öğrencilerin okudukları üniversitelere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır.

Anlamlı farklar ve ortalama sıra sayıları (meanranks) değerleri incelendiğinde Geleneksel Türk Halk Müziği derslerine ilişkin tutum değeri en düşük olan ilk üç üniversite sırasıyla Muğla Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi'dir. Geleneksel Türk Halk Müziği derslerine ilişkin tutum değeri en yüksek olan ilk üç üniversite ise sırasıyla Niğde Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Gazi Osman Paşa Üniversitesi'dir. Geleneksel Türk Sanat Müziği derslerine ilişkin tutum değeri en düşük olan ilk üç üniversite sırasıyla Gazi Üniversitesi, Muğla Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi'dir. Geleneksel Türk Sanat

Müziği derslerine ilişkin tutum değeri en yüksek olan ilk üç üniversite ise sırasıyla Atatürk Üniversitesi, Niğde Üniversitesi ve Gazi Osman Paşa Üniversitesi'dir.

Türkiye'de müzik eğitiminde üniversitelerin öğretim programlarında yer alan bu dersler, öğretmen adaylarının mesleki bilgi ve becerileri bakımından da ayrı bir önem taşımaktadır. Bu konu ile ilgili olarak; Kaçar (2007) müzik öğretmeni adayları için geleneksel müzik türleri ve ona bağlı olarak geleneksel çalgıların kullanılmasının, meslek hayatlarında zorunluluk arz ettiğini belirtmiştir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumları bireysel çalgılarına göre farklılık göstermekte midir? sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 14, 15 bununla ilgili analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo. 14. Öğrencilerin GTM (GTHM-GTSM) Derslerine İlişkin Tutumlarının Bireysel Çalgılarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

		n	Ort.	SS	F	p	Anlamlı Fark
GTHM	Keman	141	3.61	.67	8.12	.00*	Keman-Bağlama Gitar-Bağlama Flüt-Viyola Flüt-Diğer Viyolonsel-Bağlama
	Gitar	53	3.53	.66			
	Flüt	48	3.31	.72			
	Şan	45	3.66	.78			
	Viyola	44	3.88	.80			
	Viyolonsel	42	3.55	.70			
	Bağlama	39	4.20	.59			
	Diğer	39	4.07	.65			
GTSM	Keman	141	3.59	.67	3.71	.00*	Flüt-Bağlama
	Gitar	53	3.57	.66			
	Flüt	48	3.42	.77			
	Şan	45	3.55	.83			
	Viyola	44	3.82	.75			
	Viyolonsel	42	3.56	.73			
	Bağlama	39	4.00	.68			
	Diğer	39	3.95	.84			

*p<0.05

Tablo 14 incelendiğinde Geleneksel Türk Müziği derslerine ilişkin tutumların öğrencilerin bireysel çalgılarına göre farklılık gösterdiği % 95 güven düzeyinde söylenebilir (p<0.05). Tablodan görüldüğü gibi hem Geleneksel Türk Halk Müziği [$F_{(7,443)}=8.12$; p<0.05] hem de Geleneksel Türk Sanat Müziği [$F_{(7,443)}=3.71$; p<0.05] için tutum değerleri öğrencilerin bireysel çalgılarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır.

Farklılığın hangi bireysel çalgıya göre olduğunu görmek için yapılan çoklu karşılaştırma (scheffe) testi sonuçları aynı tablonun son sütununda verilmiştir. Ortalama değerler de dikkate alındığında bireysel çalgısı bağlama ($\bar{X}=4.20$) olan öğrencilerin Geleneksel Türk Halk Müziği derslerine ilişkin tutum değerleri bireysel çalgısı keman ($\bar{X}=3.61$), viyolonsel ($\bar{X}=3.55$), gitar ($\bar{X}=3.53$) ve flüt ($\bar{X}=3.31$) olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Diğer taraftan bireysel çalgısı flüt ($\bar{X}= 3.31$) olan öğrencilerin Geleneksel Türk Halk Müziği derslerine ilişkin tutum değerleri viyola ($\bar{X}= 3.88$) ve diğer ($\bar{X}= 4.07$) olan öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur.

Geleneksel Türk Sanat Müziği derslerine ilişkin tutum değerlerinde ise sadece bireysel çalgısı bağlama ($\bar{X}= 4.00$) olan öğrencilerin tutum değerleri bireysel çalgısı flüt ($\bar{X}= 3.42$) olan öğrencilerden daha yüksek değere sahiptir.

Bu bulguya bağlı olarak; öğrencilerin bireysel çalgıları ile bu derslere ilişkin tutumları incelendiğinde, çalgısı bağlama olan öğrencilerin tutumlarının diğer çalgılara göre yüksek oranda olumlu olduğu söylenebilir. Geleneksel Türk Halk müziğinin önemli bir çalgısı olan bağlama, Türk müziğinde kullanılan bir çalgı olduğundan, eğitimi Türk müziğine dayalı olarak verilmektedir. Bu çalgıyı eğitimlerinin önemli bir bölümünde öğrenen öğrencilerin GTM derslerine olumlu tutum geliştirmelerinin beklenen bir durum olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin bu derslere ilişkin tutumları ile çaldıkları çalgılar arasında çıkan anlamlı derecede farklılık ile ilgili olarak; Batı müziği çalgısı çalan öğrencilerin, GTM çalgılarından birini çalan öğrencilere göre, Türk müziği ses sistemini ve diğer temel bilgileri öğrenmede biraz daha fazla zorluk yaşayacağını etken olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının bireysel çalgı gruplarına göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan test sonuçları aşağıda Tablo 15' de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo. 15.Öğrencilerin GTM (GTHM-GTSM) Derslerine İlişkin Tutumlarının Bireysel Çalgı Gruplarına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Çalgı grubu	n	Ortalama sıra sayısı	Kruskal-Wallis		Anlamlı Farklar
				Ki-kare	p	
GTHM	Geleneksel Türk Halk Müziği	39	318.78	34.53	0.00*	GTHM-BM GTSM-BM
	Geleneksel Türk Sanat Müziği	22	314.25			
	Batı Müziği	390	211.74			
GTSM	Geleneksel Türk Halk Müziği	39	288.56	19.36	0.00*	GTHM-BM GTSM-BM
	Geleneksel Türk Sanat Müziği	22	303.45			
	Batı Müziği	390	215.37			

* p<0.05

Tablo 15 incelendiğinde Geleneksel Türk Müziği derslerine ilişkin tutumların öğrencilerin bireysel çalgı gruplarına göre farklılık gösterdiği % 95 güven düzeyinde söylenebilir (p<0.05). Tablodan görüldüğü gibi hem Geleneksel Türk Halk Müziği [$\chi_{(2)}=34.53$; p<0.05] hem de Geleneksel Türk Sanat Müziği [$\chi_{(2)}=19.36$; p<0.05] için tutum değerleri öğrencilerin bireysel çalgılarının grubuna göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır.

Anlamlı farklar ve ortalama sıra sayıları (meanranks) değerleri incelendiğinde Batı Müziği çalgı grubuna ilişkin tutum değerleri Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgı grubuna göre daha düşüktür. Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği çalgı grupları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine Yönelik Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi olan öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumları, dinlemeyi tercih ettikleri müzik türlerine göre farklılık göstermekte midir? sorusuna cevap aranmıştır. Tablo 16 bununla ilgili analiz sonuçlarını göstermektedir.

Tablo. 16. Öğrencilerin GTHM (GTHM-GTSM) Derslerine İlişkin Tutumlarının Dinlemeyi En Çok Tercih Ettikleri Müzik Türlerine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Müzik Türü	n	Ortalama Sıra sayısı	Kruskal-Wallis		Anlamlı Farklar	
				Ki-kare	p		
GTHM	Arabesk Müzik	16	184.22	106.17	0.00*	Arabesk-THM	
	Türk Halk Müziği	128	311.20			Arabesk-TSM	
	Klasik Müzik	68	183.82			Klasik-THM	
	Türk Sanat Müziği	39	295.55			Klasik-TSM	
	Pop Müzik	124	184.87			Pop-THM	
	Diğer	76	160.47			Pop-TSM	
						Diğer-THM	
GTSM	Diğer-TSM	Arabesk Müzik	16	156.91	71.43	0.00*	Arabesk-THM
		Türk Halk Müziği	128	281.47			Arabesk-TSM
		Klasik Müzik	68	190.98			Klasik-THM
		Türk Sanat Müziği	39	322.53			Klasik-TSM
		Pop Müzik	124	197.66			Pop-THM
		Diğer	76	175.17			Pop-TSM
							Diğer-THM
Diğer-TSM	76	175.17	Diğer-THM				
			Diğer-TSM				

* p<0.05

Tablo 16 incelendiğinde GTHM derslerine ilişkin tutumların öğrencilerin dinlediği müzik türüne göre farklılık gösterdiği % 95 güven düzeyinde söylenebilir (p<0.05). Tablodan görüldüğü gibi hem GTHM [$\chi_{(5)}= 106.17$; p<0.05] hem de GTSM [$\chi_{(5)}= 71.43$; p<0.05] için tutum değerleri öğrencilerin dinlediği müzik türüne göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklıdır.

Anlamlı farklar ve ortalama sıra sayıları değerleri incelendiğinde Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği'ni dinleyen öğrencilere ait tutum değerlerinin geriye kalan diğer (Arabesk, Klasik, Pop, Diğer) müzik türlerine göre anlamlı derecede yüksek olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin dinledikleri müzik türleri ile bu derslere ilişkin tutumları arasında çıkan anlamlı farklılık, çalışma açısından önem taşımaktadır. Buna göre, öğrencilerin Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziğini dinlemeyi tercih etmeleri, kendi kültürlerine ait bu müzikleri dinlemekten zevk aldıkları şeklinde yorumlanabilir. Bireylerin tutumlarının oluşmasında aile ve çevrenin (akran grupları, akrabalar, öğretmenler, kitle

iletişim araçları vs.) etkisi bilinmektedir (Morgan, 2000: 374; Sakallı, 2001: 112; Kağıtçıbaşı, 2004: 121). Ayrıca öğrencilerin bu müzik türlerine göre geliştirdikleri tutumlarında da aile ve çevrenin (akran grupları, akrabalar, öğretmenler, kitle iletişim araçları) etkisi olabileceği düşünülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada varılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur:

- Müzik öğretmeni adaylarının GTHM-GTSM derslerine ilişkin tutumlarının (katılıyorum boyutunda) olumlu olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının karşılaştırılması sonucunda; tutum ölçeğinin geneline ilişkin karşılaştırmaya bakıldığında öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine göre tutumlarının farklılık göstermediği görülmüştür.
- Öğrencilerin “GTM” derslerine ilişkin tutumlarının mezun oldukları ortaöğretim kurumlarına göre karşılaştırılması sonucunda; öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının mezun olunan orta öğretim kurumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği görülmüştür. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda; ortalama değerler incelendiğinde GTM derslerine ilişkin tutumların Diğer liselerden mezun olan öğrencilerin tutumlarının Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nden mezun olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin “GTM” derslerine ilişkin tutumlarının okumakta oldukları üniversitelere göre karşılaştırılması sonucunda; öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının öğrencilerin eğitim almakta oldukları üniversitelere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği görülmüştür. Bulgular sonucunda araştırma örneklemini oluşturan 18 Müzik Öğretmenliği anabilim dalı'ndan çok büyük bir bölümünde tutum puanlarının yüksek olduğu yani öğrencilerin okumakta oldukları üniversitelere göre tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir.
- Öğrencilerin “GTM” derslerine ilişkin tutumlarının bireysel çalgılarına göre karşılaştırılması sonucunda; öğrencilerin GTHM ve GTSM derslerine ilişkin tutumlarının, öğrencilerin bireysel çalgılarına göre istatistiksel olarak anlamlı derecede farklı olduğu görülmüştür. Bireysel çalgısı bağlama olan öğrencilerin GTHM derslerine ilişkin tutumları bireysel çalgısı keman, gitar, flüt ve viyolonsel olan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Diğer taraftan bireysel çalgısı flüt olan öğrencilerin GTHM derslerine ilişkin tutumları viyola ve diğer olan öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur. GTSM derslerine ilişkin tutumlarda ise sadece bireysel çalgısı bağlama olan öğrencilerin tutumlarının bireysel çalgısı flüt olan öğrencilerden daha yüksek değere sahip olduğu görülmüştür.
- Öğrencilerin GTM derslerine ilişkin tutumlarının dinlediği müzik türüne göre karşılaştırılması sonucunda; öğrencilerin GTM derslerine ilişkin tutum puanlarının istatistiksel olarak anlamlı derecede farklılık gösterdiği görülmüştür. Yapılan istatistiksel analizler sonucunda; Türk Halk Müziği ve Türk Sanat Müziği'ni dinleyen öğrencilere ait tutum puanlarının geriye kalan diğer (Arabesk, Klasik, Pop, Diğer) müzik türlerine göre anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür. Geleneksel Türk Halk Müziği ve Geleneksel Türk Sanat Müziği'ni dinleyen öğrencilere ait tutum puanlarının geriye kalan diğer (Arabesk, Klasik, Pop, Diğer) müzik türlerine göre anlamlı derecede yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmanın sonucunda aşağıdaki önerilere yer verilebilir.

- Müzik Öğretmeni adaylarının Okul Çalgıları dersinde geleneksel çalgılardan en az birini çalmayı öğrenmeleri sağlanmalı ve öğretmenlik mesleğinde GTM konularını (türkü ve

şarkıları) öğretebilecek düzeyde çalgılarını kullanabilmeleri için ise bu derslerin saatlerinin artırılması ve dönemlere (yarıyıl) yayılması düşünülebilir. Meslek yaşamında karşılaştığı koşullara uygun olarak her iki müzik türü ile ilgili bilgi ve becerilerle donanmış olan müzik öğretmeninin öğrencileri için daha faydalı olacağı düşünülebilir.

- Müzik Öğretmeni adaylarının olumlu veya olumsuz tutuma sahip olmalarının, onların dersteki başarılarına da yansiyabileceği görüşü ile bu alanda ders veren müzik eğitimcilerinin öğrenci tutumlarını dikkate alarak bir eğitim ortamı oluşturmaları (farklı öğretim yöntemlerine yer verme, öğrencinin aktif olmasını sağlama gibi) önerilebilir.
- Araştırmacılar tarafından bu tür ölçeklerin diğer dersler için de geliştirilmesi, öğretim programının işlevselliğini ortaya koyması ve ulaşılan sonuçları itibariyle eğitime katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır. Herhangi bir programda yer alan derslere ilişkin tutumların sistematik olarak tespit edilmesi ile varsa olumsuz tutum oluşturan unsurların nelerden kaynaklandığının ortaya konulması ve bunların giderilmesini sağlayacak çalışmaların yapılması, programın kazanımlarının daha sağlıklı bir biçimde işlemesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Arseven, A. D. (2001). *Alan Araştırma Yöntemi İlkeler Teknikler Örnekler*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık
- Bayraktar, E. (1992). “Geleneksel Müziklerimiz ve Çoksesselik Çalışmaları”, *Türk Halk Musikisinde Çeşitli Görüşler*, (Derleyen) Salih Turhan, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları: 1414, Türk Tarih Kurumu Basımevi, s.95-97.
- Bennett, L. ve R. Scholes (2001). “Goals and Attitudes Related to Technology Use in a Social Studies Method Course”. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education (Online serial)*, 1 (3). <http://www.citejournal.org>.
- Byford, J. M. (2002). A Phenomenological Study of Middle School and High School Students' Perceptions of Social Studies. *Unpublished doctoral thesis*. The University of Oklahoma.
- Can, M. C. (2009). Klasik Türk Müziği. *Türk Kimliği II*. (Ed.) M. Çağatay Özdemir. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.
- Corbin, S. S. (1997). “Comparisons with other Academic Subject and Selected Influences on High School Students' Attitudes Toward Social Studies”. *Journal of Social Studies Research*, 21, (2): 13-18.
- Kaçar, G. Y. (2007). “Geleneksel Çalgılardan Ud'un Müzik Öğretmenliğinde Kullanılması”. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:22/1.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2004). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. (10. Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar- İlkeler- Teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Morgan, C. T. (2000). *Psikolojiye Giriş*. (14. Baskı). (Çev. Hüsnü Arıcı ve Orhan Aydın). Ankara: Meteksan AŞ.
- Özguven, İ. E. (1999). *Psikolojik Testler*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Sakallı, N. (2001). *Sosyal Etkiler*. Ankara: İmge Kitabevi.

- Saracaloğlu A.S. ve Kaşlı, A.F. (2001). “Öğretmen Adaylarının Bilgisayara Yönelik Tutumları ile Başarıları Arasındaki İlişki”.*Ege Eğitim Dergisi*, (1), 1:110-126.
- Swift, G. W. (1993) Effects of a childrens' bookand a traditionaltextbook on third-gradestudents' achievementandattitudetowardsocialstudies. *Unpublisheddoctoralthesis*, Oklahoma University.
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. (3.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Uçan, A. (2005/1).*MüzikEğitimiTemelKavramlar- İlkeler- YaklaşımlarveTürkiye'dekiDurum*. (3.Basım). Ankara: ÖnderMabaacılık Ltd. Şti.
- Uçan, A. (2005/2). *Türk Müzik Kültürü*. (2. Basım). Ankara: ÖnderMatbaacılık Ltd. Şti.
- Yıldız, G. (2006). *İlköğretimde Müzik Öğretimi Birinci Kademe*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

(<http://www.guzelsanatlar.gazi.edu.tr/muzik/dersler.htm>,10.05.2010)